

บทความวิจัย

- ชื่อรายงานการวิจัย : ศึกษาพฤติกรรม คุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา
- ผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์คนอง ว่างฝายแก้ว, พระครูโสภณปริยัติสุธี, รศ.ดร. ,
พระครูพิศาลสรกิจ, ผศ.ดร.
- ส่วนงาน : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
- ปีงบประมาณ : 2565
- ทุนอุดหนุนการวิจัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ศึกษาพฤติกรรม คุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบ และศึกษาพฤติกรรมคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกำหนดขอบเขตผู้ให้ข้อมูลสำคัญในเรื่อง ศึกษาพฤติกรรม คุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา ซึ่งแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม ได้แก่ ประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Indepth Interview) คือ พระภิกษุสงฆ์ จำนวน 3 รูป ผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น จำนวน 9 คน รวมทั้งหมด 12 รูป/คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจงเฉพาะเทศบาลตำบลที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา อำเภอแม่ใจ และประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้กำหนดผู้เชี่ยวชาญโดยคัดเลือกแบบเจาะจงเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 12 รูป/คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นจำนวน 9 คน กลุ่มพระภิกษุสงฆ์ จำนวน 3 รูป รวมจำนวน 12 รูป/คน กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามชนิดเทคนิคการวิจัย 2 ชนิด ได้แก่ ข้อมูลการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทั้งหมดโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาด้วยหลักสังเคราะห์เนื้อหาโดยใช้เทคนิค 6 C¹ ได้แก่ Concept (ประเด็น) Classify (การจำแนกกลุ่ม) Category (จัดหมวดหมู่) Content (สาระสำคัญ) Communication (การอธิบาย) และ Conceptualize (การจัดกรอบแนวคิด) และเทคนิคใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเทคนิคกระบวนการวิภาษวิธี (Dialectic Process : DP) มี 4 ลักษณะ คือ ลักษณะยืนยัน ลักษณะปฏิเสธ ลักษณะยอมรับและปฏิเสธ และลักษณะหาข้อสรุปพร้อม

ผลการวิจัย พบว่า

¹นักثر แก้วนาค, เอกสารประกอบการสอน เรื่อง เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis Techic), หน้า 6.

1. องค์ประกอบคุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย คุณธรรมและจริยธรรมตามแนวคิดของนักปราชญ์ ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจ อารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมที่แสดงออกมา ตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย การพัฒนาพฤติกรรม (ศีล) การพัฒนาจิตใจ (สมาธิ) และการพัฒนาปัญญา (ปัญญา)

2. พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา

3. พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา นักการเมืองท้องถิ่นมีการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมือง ประกอบด้วย การเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หลักความรับผิดชอบต่อและพร้อมรับผิดชอบต่อของนักการเมืองท้องถิ่น หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม มโนธรรม หลักความคุ้มค่า หลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือการบริหารงานบุคคลของท้องถิ่น หลักการบริหาร และหลักองค์กรแห่งการเรียนรู้ การเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองในการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมในด้านชุมชน ด้านสุขภาพ สวัสดิการ ด้านการศึกษา ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ด้านสิทธิผู้บริโภค และด้านวัฒนธรรม

ผลการประเมินคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา

(1) ผลการประเมินคุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา ในมิติเจตคติเชิงคุณธรรมและจริยธรรม ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.6$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านเจตคติการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านเจตคติต่อธรรมาภิบาล ($\bar{X} = 4.7$) ด้านการคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ ด้านการให้ความสำคัญกับองค์กร และด้านให้ความสำคัญกับวิธีการแบบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.6$)

(2) ผลการประเมินคุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา ในมิติเจตคติเชิงคุณธรรมและจริยธรรม ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.6$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านเจตคติการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านเจตคติต่อธรรมาภิบาล ($\bar{X} = 4.7$) ด้านการคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ ด้านการให้ความสำคัญกับองค์กร และด้านให้ความสำคัญกับวิธีการแบบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.6$)

(3) ผลการประเมินคุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา ในมิติพฤติกรรมเชิงคุณธรรมและจริยธรรม ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.7$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านดำรงตนตามวิถีประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.8$) ด้านการใช้ธรรมาภิบาลทางการเมืองการบริหาร และด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้วยระบบคุณธรรม ($\bar{X} = 4.7$) ด้านการบริหารองค์กรมุ่งผลสัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 4.6$) และด้านพฤติกรรมแสดงออกการเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{X} = 4.5$)

Research title : Study of Political Behavior Morality and Ethics of Local Politicians in Phayao Province

Researcher : Asst. Prof. Kanong Wangfaikaew,
PhrakhuSoponpariyatsuthee, Assoc Prof,
Dr.,Phrakhruphisansorakit, Asst.Prof. Dr.

Affiliation : Mahachulalongkornrajavidyalaya University,
Phayao Campus

Budget year : 2022

Research funding source : Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Phayao Campus

Abstract

This research, Study of Political Behavior Morality and Ethics of Local Politicians in Phayao Province, has proposes to study elements and to study political behavior morality and ethics of local politicians in Phayao province. The scope of informants, who provide important information about the study of political moral and ethical behavior of local politicians in Phayao province, is set in the research. The informants are divided into two groups. The first group is a group of in-depth interviews with 12 specialists including three monks and nine executives of local government organization. The selected informants only have been lived in area of Muang Phayao district, Phayao province and Mae Chai district. Another group is a group of focus group discussion with 12 of specialists who have been selected by purposive sampling method. They are divided into two groups that are a group of executives of local government organization including nine executives and a group of monks including three monks. Criteria of information analysis is set by two research techniques. The first technique is content synthesis via 6 C including Concept, Classify, Category, Content, Communication, and Conceptualize. It is applied for content analysis in in-depth interview information. Another technique is dialectic process (DC). It has four aspects including affirmation, denial, acceptance and denial, and to come to conclusion.

The research finds

1. Elements of morality and ethics of local politician in Phayao province. They are including morality and ethics of philosophers' idea that is perception, emotion, sensing, and behavior. Another is Tri-Sikkha principle that is behavioral development (precept), mental development (concentration), and intellectual development (wisdom).
2. Behavior of morality and ethics of local politicians in Phayao province.
3. Behavior of morality and ethics of local politicians in Phayao province. Improvement of morality and ethics of local politicians are including the political moral and ethical improvement through good governance principles, that are transparency, political participation of people, responsiveness of local politicians, the rule of law, morals and conscience, worth, effectiveness and efficiency, administration, and consensus oriented. And the political moral and ethical improvement through projects or activities is concerning community, health, welfare, education, human rights, environment, consumer rights, and culture.

The result of assessment of political morality and ethics of local politicians in Phayao province

- (1) The result of assessment of political morality and ethics of local politicians in Phayao province. For moral and ethical attitude dimension, overall are in highest (X = 4.6) considering of each part consecutively including good role model attitude, good governance attitude (X = 4.7), human rights, realization of the importance of organization, and realization of the important of democracy (X = 4.6).
- (2) The result of assessment of political morality and ethics of local politicians in Phayao province. For moral and ethical attitude dimension, overall are in highest (X = 4.6) considering of each part consecutively including good role model attitude, good governance attitude (X = 4.7), human rights, realization of the importance of organization, and realization of the important of democracy (X = 4.6).
- (3) The result of assessment of political morality and ethics of local politicians in Phayao province. For moral and ethical behavior dimension, overall are in highest (X = 4.7)

considering of each part consecutively including being a democracy (X = 4.8), applying good governance for administration and human resource management through ethical principle (X =4.7), efficiency of organization management (X = 4.6), and good role model (X = 4.5).

บทนำ

พฤติกรรมเป็นการแสดงออกของบุคคล ทั้งส่วนที่เป็นพฤติกรรมภายใน และพฤติกรรมภายนอก มนุษย์และสิ่งมีชีวิตทั้งหลายจึงมีการแสดงพฤติกรรมได้อย่างหลากหลาย ขึ้นอยู่กับปัจจัยทั้งภายในคือจิตใจ และปัจจัยภายนอก คือสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรม ในส่วนของพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการเมือง เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกที่ส่งผลต่อการเมืองการปกครอง หรือส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อให้ประชาชนหรือผู้ที่อยู่ร่วมกันในสังคมมีความสุข ดังนั้นพฤติกรรมทางการเมืองจึงเป็นเรื่องที่จะต้องศึกษาให้กระจ่างชัด เพื่อนำผลการศึกษาเหล่านั้นมาพัฒนาประเทศดังกล่าว เช่น จากการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของ ฐิตินันท์ เวตติวงศ์ (2531: 66-67) ได้กล่าวว่า “พฤติกรรมและกระบวนการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงของประชาชนในปัจจุบันเป็นภาพสะท้อนของปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของไทยที่ได้สะสมติดต่อกันเป็นเวลานานการซื้อ-ขายเสียงและระบบห้วคะแนน เป็นเพียงปัญหาอุปสรรคที่ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด และมีผลกระทบต่อ การปกครองและการบริหารประเทศอย่างชัดเจน”

จากพฤติกรรมทางการเมืองดังกล่าว หากวิเคราะห์ให้ลึกลงไปจะพบว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากตัวบุคคลเป็นสำคัญ ทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทั้งผู้มีสิทธิในการเลือกตั้ง จึงส่งผลกระทบต่อการเมืองการปกครองโดยตรง และพฤติกรรมดังกล่าวเป็นผลมาจากการขาดคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองในสังคมไทยได้มีการสอนคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมือง ให้กับนักการเมืองและนักบริหารมาตั้งแต่สมัยโบราณเริ่มตั้งแต่สถาบันพระมหากษัตริย์มาจนถึงสถาบันการปกครอง สถาบันการศึกษา ตลอดจนสถาบันครอบครัว โดยกำหนดให้เป็นราชธรรม การเทศนา การอบรมสั่งสอนและการฝึกอบรม

พฤติกรรม คือ กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสิ่งมีชีวิตกระทำ และบุคคลอื่นสามารถสังเกตได้หรือใช้เครื่องมือทดลองได้ เช่น การหัวเราะ การร้องไห้ การกิน การเล่นหรือการนอน ฯลฯ ซึ่งอาการกระทำทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของสิ่งที่เราเรียกว่า พฤติกรรม พฤติกรรมสามารถแบ่งออกเป็น 2 ชนิดด้วยกันคือ พฤติกรรมแบบ molecular ได้แก่ การเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อหรือต่อมต่าง ๆ เป็นต้นว่า การกระตุกของหัวเข่า คนไข้ขณะที่นายแพทย์ใช้เครื่องเคาะที่หัวเข่า เป็นต้น และพฤติกรรมแบบ molar คือ พฤติกรรมที่สามารถแสดงความหมายให้ออกมากในรูปของการกระทำ ซึ่งทำให้สิ่งที่กระทำนั้นบรรลุถึงความพอใจและสามารถนำไปสู่ความมุ่งหมายที่ต้องการ หรือเพื่อให้หลีกเลี่ยงจากภัยอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น พฤติกรรมแบบ moral นี้ ได้แก่ การกินอาหารหรือการวิ่งหนีเมื่อจะถูกตี ฯลฯ (โสภา ชูพิกุลชัย. 2521 : 2) พฤติกรรมทางการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมือง ซึ่งจะมีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

ดังนั้นพฤติกรรมทางการเมืองจึงเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง ได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียง การเข้ารับสมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น การเข้าร่วมประชาพิจารณ์ การเข้าร่วมต่อสู้ทางการเมือง ซึ่งณรงค์ สินสวัสดิ์ (2539 : คำนำ) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระดับต่าง ๆ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การช่วยพรรคการเมืองหาเสียง การลงสมัครรับเลือกตั้ง การเดินขบวนหรือแสดงออกซึ่งการคัดค้านรัฐบาล การเลือกพรรคการเมืองที่เห็นว่าดีที่สุดใน การเลือกอุดมการณ์ทางการเมืองที่เห็นว่าดีที่สุดใน รวมไปถึงพฤติกรรมมาของผู้นำการเมือง เป็นต้น

คุณธรรมและจริยธรรมทางการเมือง บุคคลผู้มีพฤติกรรมทางการเมืองที่ดีจะต้องประกอบไปด้วยคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งจะต้องประพัตติน 2 ลักษณะควบคู่กัน กล่าวคือ

พฤติกรรม คือ กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสิ่งมีชีวิตกระทำ และบุคคลอื่นสามารถสังเกตได้หรือใช้เครื่องมือทดลองได้ เช่น การหัวเราะ การร้องไห้ การกิน การเล่นหรือการนอน ฯลฯ ซึ่งอาการกระทำทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของสิ่งที่เราเรียกว่า พฤติกรรม พฤติกรรมสามารถแบ่งออกเป็น 2 ชนิดด้วยกันคือ พฤติกรรมแบบ molecular ได้แก่ การเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อหรือต่อมต่าง ๆ เป็นต้นว่า การกระตุกของหัวเข่า คนไข้ขณะที่นายแพทย์ใช้เครื่องเคาะที่หัวเข่า เป็นต้น และพฤติกรรมแบบ molar คือ พฤติกรรมที่สามารถแสดงความหมายให้ออกมากในรูปของการกระทำ ซึ่งทำให้สิ่งที่กระทำนั้นบรรลุถึงความพอใจและสามารถนำไปสู่ความมุ่งหมายที่ต้องการ หรือเพื่อให้หลีกเลี่ยงจากภัยอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น พฤติกรรมแบบ moral นี้ ได้แก่ การกินอาหารหรือการวิ่งหนีเมื่อจะถูกตี ฯลฯ (โสภณ ชูพิกุลชัย. 2521 : 2) พฤติกรรมทางการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมือง ซึ่งจะมีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ดังนั้นพฤติกรรมทางการเมืองจึงเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง ได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียง การเข้ารับสมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น การเข้าร่วมประชาพิจารณ์ การเข้าร่วมต่อสู้ทางการเมือง ซึ่งณรงค์ สินสวัสดิ์ (2539 : คำนำ) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระดับต่าง ๆ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การช่วยพรรคการเมืองหาเสียง การลงสมัครรับเลือกตั้ง การเดินขบวนหรือแสดงออกซึ่งการคัดค้านรัฐบาล การเลือกพรรคการเมืองที่เห็นว่าดีที่สุดใน การเลือกอุดมการณ์ทางการเมืองที่เห็นว่าดีที่สุดใน รวมไปถึงพฤติกรรมมาของผู้นำการเมือง เป็นต้น

คุณธรรมและจริยธรรมทางการเมือง บุคคลผู้มีพฤติกรรมทางการเมืองที่ดีจะต้องประกอบไปด้วยคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งจะต้องประพัตติน 2 ลักษณะควบคู่กัน กล่าวคือ

1) ประพัตติเป็นธรรม คือ มีความเที่ยงธรรม และยุติธรรม เช่น ประพัตติตามหลักของทศพิธราชธรรม อคติ พละ เป็นต้น

2) ประพัตติตามธรรม คือ การประพัตติตามธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน เช่น การปฏิบัติตามหลักกุศลกรรมบถ 10 พรหมวิหาร 4 อิทธิบาท 4 สังคหะวัตถุ 4 เป็นต้น

นอกจากหากดำรงตำแหน่งหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมือง ก็เป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์เสียสละ อุทิศตนบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เหล่านี้ถือว่าเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมือง

นักการเมือง ต้องยึดถือคุณธรรมและจริยธรรมที่สูงกว่าบุคคลอื่น ก็เพราะว่านักการเมืองนั้น ต้องเข้ามาบริหารบ้านเมืองในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชนที่ได้เลือกตนมาเป็น “ผู้แทน” เพื่อเป็นปากเป็นเสียงแทนตนในการบริหารบ้านเมือง ซึ่งเป็นไปตามหลักการประชาธิปไตยพื้นฐานที่สุด ในบรรดานักการเมืองทั้งหลายนั้น ในระดับท้องถิ่นก็มีความสำคัญมาก เพราะถือเป็นระดับรากหญ้า เป็นรากฐานของสังคม เปรียบเหมือนรากแก้วของต้นประเทศชาติคำว่าประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้งของประเทศไทยนั้นมีตำนานยาวนานถึง 88 ปี แต่ยังไม่บรรลุเป้าหมายตามที่ประชาชนได้คาดหวัง ในที่นี้หวังเพียงการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นหรือที่เรียกว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” (อปท.) จะแก้ไขคุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นอย่างไร เพราะมีข่าวเป็นจำถึงการมีคำสั่งให้นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุเสื่อมเสียศีลธรรม หรือกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบฯ ตามการชี้มูลของประชาชน หรือตามสำนวนของผู้กำกับดูแล ทั้งนี้เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไปสร้างค่านิยมใหม่ๆ แก่ระดับชาติ คำว่า “คุณธรรมจริยธรรมนักการเมือง” ในที่นี้คือหลักเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติที่ดี หรือการประพฤติในสิ่งที่ดีงามของผู้ทำหน้าที่ทางการเมือง 7 ประการ ได้แก่ การไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน (Selflessness) ความซื่อตรง (Integrity) การไม่มีอคติ (Objective) การมีสำนักรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ (Accountability) ความเปิดเผยและจริงใจ (Openness) ความซื่อสัตย์ (Honesty) และความเป็นผู้นำ (Leadership) แต่คนทั่วไปเข้าใจว่า “ความดี” คือการกระทำของบุคคล ที่ส่งผลต่อบุคคลอื่น ต่อคนกลุ่มอื่น ต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ได้รับประโยชน์อันสูงส่งในสิ่งดีงาม ก้าวหน้า สร้างสรรค์ เจริญรุ่งเรือง เป็นต้น ซึ่งความดีนั้นมักจะแยกเป็นเรื่องๆ ไป ความดีต้องควบคู่กับคำว่า “คุณธรรม” ซึ่งจะเน้นที่จิตใจ และมักจะเกี่ยวข้องกับคำว่า “ศีลธรรม” คือการทำดี ประพฤติดี ประพฤติชอบ ไม่ทำชั่ว โดยเป็นปกตินิสัย โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ เสียสละส่วนตัวเพื่อส่วนรวม เป็นจิตอาสา โดยนัยนี้อาจเห็นว่า การกระทำความดีนั้น ผู้กระทำหลายคนยังคาดหวังผลตอบแทน แต่คนที่เสียสละสร้างคุณธรรม มักจะไม่หวังผลตอบแทนใดๆ จากการกระทำ แต่เป็นการกระทำด้วยความสมัครใจ ต้องการเห็นคนอื่นได้ดี มีชีวิตที่ดี อีกคำหนึ่ง คือ จริยธรรม คำนี้โดยนัยเป็นการแสดงออกต่อสังคม ต่อบุคคลอื่นแต่ในเรื่องดีงาม มีจิตใจที่สะอาดบริสุทธิ์ ที่เป็นแบบแผนจรรยาบรรณของความประพฤติ ที่ถือเป็นแบบอย่างที่ดี โดยเฉพาะคนที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพต่างๆ เช่น แพทย์ วิศวกร ทนายความ เป็นต้น ต้องมีจรรยาบรรณในวิชาชีพต่อลูกค้า ต่อสังคม มากกว่าบุคคลปกติทั่วไป ที่เรียกว่าต้องมี “ประมวลจรรยาอาชีพ” ซึ่งคำเหล่านี้ย่อมผูกติดกับคำว่า “สำนักรับผิดชอบ” ต่อสังคม ที่เรียกว่า “เป็นประโยชน์โดยรวม” หรือ “เพื่อสาธารณะประโยชน์” เป็นสำคัญสรุปว่า คำว่า คุณธรรมและจริยธรรม ที่กล่าวถึงและนำไปใช้ในความหมายที่แยกกันไม่ออก บางครั้งเรียกควบกันไปเป็นคุณธรรมจริยธรรม ฉะนั้นในการแสดงออกทางคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงามของคน เพื่อแสดงให้คนทั่วไปเห็นว่า เป็นคนมีคุณธรรมจริยธรรม อย่างเสมอต้นเสมอปลายในผลแห่งรูปธรรมว่า เป็นคนที่คนอื่นยึดถือเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติแก่คนรอบข้างทั่วไป การกระทำต่อหน้าของนักการเมือง ที่คนมองเห็นในที่แจ้งยังสรุปไม่ได้ว่า นักการเมืองคนนั้น จะมีจริยธรรมในที่ลับตาคนหรือไม่ เพราะการวัดผลต่อเวลา ต้องการหลักฐานประกอบมากมาย เหตุปัจจัยย่อย เหตุปัจจัยที่สำคัญก็เพราะ มีสิ่งล่อให้คนอยากมี อยากได้ ลุ่มหลงในลาภยศ บรรดาศักดิ์เงินทอง ที่นักการเมืองต้องไม่มี การขัดกันแห่งผลประโยชน์ตนกับส่วนรวม ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ต้องแยกผลประโยชน์ซับซ้อนให้ออกจากกันให้ได้ เพื่อตัดวงจรแห่งการ

ละเมิดศีลธรรม ตัดความโลภ การทุจริตมิชอบในตำแหน่งหน้าที่ มีเหตุปัจจัยที่นักการเมืองไม่มีคุณธรรม 10 ประการ² ได้แก่ 1) โอกาสที่เอื้ออำนวย กฎหมายมีช่องโหว่ ระเบียบมีช่องว่าง 2) มีตำแหน่งหน้าที่ในการอนุมัติ อนุญาต 3) มีสิ่งจูงใจมาล่อ เช่น เงินทองผลประโยชน์ 4) ชื่อเสียงเกียรติยศทางโลก 5) ขาดอุดมการณ์ 6) ขาดวิสัยทัศน์ 7) มีวัฒนธรรมทางการเมือง ในผลประโยชน์ซับซ้อนเห็นเป็นเรื่องปกติ 8) ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมแบบเสรี เน้นวัตถุนิยมมากกว่าจิตใจ 9) ประชาชนขาดข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง 10) สังคมไทยเป็นระบบอุปถัมภ์ที่เน้นผลประโยชน์มากกว่าคุณธรรมความถูกต้อง ในระดับชาติ ตามมาตรา 279 แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ได้มีประกาศ มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งขององค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานของศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระ พ.ศ. 2561 ในราชกิจจานุเบกษา ณ วันที่ 30 มกราคม 2561 เพื่อเป็นกรอบบังคับจริยธรรมของนักการเมืองและองค์กรอิสระแล้ว รวม 22 ข้อ เพื่อไม่ให้ผู้บริหารที่ปราศจากคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล เข้ามามีอำนาจเข้ามาปกครองในบ้านเมือง

จากเหตุผลดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาพฤติกรรม คุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพะเยา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา

ขอบเขตของการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาทางวิจัย ตามกรอบแนวคิดด้านพฤติกรรมทางการเมือง การมีคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมือง ของนักการเมืองท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา
2. **ขอบเขตผู้ให้ข้อมูล** ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตผู้ให้ข้อมูล โดยศึกษาจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ศึกษาเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพะเยาจำนวน 9 เทศบาล โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เจาะลึก (Indepth Interview) ได้แก่ พระภิกษุ 3 รูป ผู้บริหารปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 9 คน คือ นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดเทศบาลตำบล รวมทั้งหมด 12 รูป/คน ที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองพะเยา และอำเภอแม่ใจ

²สยามรัฐ, “จริยธรรมของนักการเมือง” สยามรัฐออนไลน์. ใน <https://siamrath.co.th/n/221376> สืบค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2565.

3. ขอบเขตในด้านเวลา 1 ปีงบประมาณ

4. ขอบเขตด้านพื้นที่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา

บทสรุป

1. องค์ประกอบคุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย คุณธรรมและจริยธรรมตามแนวคิดของนักปราชญ์ ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจ อารมณ์ความรู้สึก และพฤติกรรมที่แสดงออกมา ตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย การพัฒนาพฤติกรรม (ศีล) การพัฒนาจิตใจ (สมาธิ) และการพัฒนาปัญญา (ปัญญา)

2. พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา

1) พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยานักการเมืองท้องถิ่นมีการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมือง ประกอบด้วย การเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หลักความรับผิดชอบและพร้อมรับผิดชอบของนักการเมืองท้องถิ่น หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม มโนธรรม หลักความคุ้มค่า หลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือการบริหารงานบุคคลของท้องถิ่น หลักการบริหาร และหลักองค์กรแห่งการเรียนรู้ การเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองในการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมในด้านชุมชน ด้านสุขภาพ สวัสดิการ ด้านการศึกษา ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ด้านสิทธิผู้บริโภค และด้านวัฒนธรรม

2) ผลการประเมินคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา

(1) ผลการประเมินคุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา ในมิติเจตคติเชิงคุณธรรมและจริยธรรม ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.6$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านเจตคติการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านเจตคติต่อธรรมาภิบาล ($\bar{X} = 4.7$) ด้านการคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ ด้านการให้ความสำคัญกับองค์กร และด้านให้ความสำคัญกับวิธีการแบบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.6$)

(2) ผลการประเมินคุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา ในมิติเจตคติเชิงคุณธรรมและจริยธรรม ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.6$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านเจตคติการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านเจตคติต่อธรรมาภิบาล ($\bar{X} = 4.7$) ด้านการคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ ด้านการให้ความสำคัญกับองค์กร และด้านให้ความสำคัญกับวิธีการแบบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.6$)

(3) ผลการประเมินคุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา ในมิติพฤติกรรมเชิงคุณธรรมและจริยธรรม ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.7$) เมื่อพิจารณาเป็นราย

ด้านเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านดำรงตนตามวิถีประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.8$) ด้านการใช้ธรรมาภิบาลทางการบริหาร และด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้วยระบบคุณธรรม ($\bar{X} = 4.7$) ด้านการบริหารองค์กรมุ่งผลสัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 4.6$) และด้านพฤติกรรมกรรมการแสดงออกการเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{X} = 4.5$)

บรรณานุกรม

1. ไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources)

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources)

ทรงพล ภูมิพัฒน์. จิตวิทยาสังคม. (กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2541.) หน้า 18-19.

ศันสนีย์ ตันตวิวิท. จิตวิทยาทั่วไป. (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.) หน้า 33-34.

ณรงค์ สีนสวัสดิ์, ดร. การเมืองไทย : การวิเคราะห์เชิงจิตวิทยา. (กรุงเทพฯ: ออเรียน แพลสโกล่า, 2539.), หน้าคำนำ.

อ่างในสิทธิพันธ์ พุทธหุน. ทฤษฎีพัฒนาการเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 6. (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538) หน้า 150..

อ่างใน ประหยัด หงษ์ทองคำ. การปกครองท้องถิ่นไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2526) หน้า 56-58..

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 6. หน้า 216.

เธียรชัย เอี่ยมวรเมธ. พจนานุกรมไทย ฉบับใหม่. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น (1977), 2544(. หน้า 205

กีรติ บุญเจือ. จริยศาสตร์สำหรับผู้เริ่มเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช 2538 หน้า 79.

บุญมี แทนแก้ว. **จริยธรรมกับชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2541.หน้า 1

ลำดวน ศรีมณี, พ.ต.ท. **จริยธรรมและจริยศาสตร์ตะวันออก**. (กรุงเทพฯ: ดวงแก้ว, ม.ป.ป.) หน้า 1.

สถิต วงศ์สุวรรณค์. **จิตวิทยาสังคม**. (กรุงเทพฯ: บำรุงสาส์น, 2529).หน้า 92.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). **ธรรมบุญชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 3. (กรุงเทพฯ: Religious Affairs Printing Press, 2541).หน้า 17-30.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. **การสร้างธรรมาภิบาล (good governance) ในสังคมไทย**, เอกสารประกอบการศึกษาหลักสูตรการบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน, กรุงเทพฯ ,2544 ,หน้า 126.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศ. การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง, กรุงเทพฯศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ;, 2545 หน้า 57-62

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การ พัฒนาปัจจุบันของไทย, กรุงเทพมหานคร ศักดิ์โสภณการพิมพ์ ;, 2525, หน้า 7.

อคิน ระพีพัฒน์. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและ วัฒนธรรมไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ ศักดิ์โสภณ : การพิมพ์, 2527. หน้า 320.

จรัญ โฆษณานันท์,**สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน: ปรัชญา กฎหมาย และความเป็นจริงทางสังคม**, กรุงเทพฯ : นิติธรรม,2545,หน้า 522-526.

ปรีดี พนมยงค์, “คำอธิบายกฎหมายปกครอง .พ.ศ) 2474 แก้ไขปรับปรุง พ .ศ.2513)”,อ้างแล้ว, หน้า151.

หยุด แสงอุทัย, ค าบรรยายกฎหมายรัฐธรรมนูญ, (กรุงเทพฯโรงพิมพ์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2515), หน้า 197-199

สมยศ เชื้อไทย.คำอธิบายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไปกรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.,2535 หน้า 138

สำนักงานแห่งชาติ.รัฐธรรมนูญฝรั่งเศส ค.ศ.1958 มาตรา2พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ โรงพิมพ์คุรุสภา :,2541) หน้า 2

สมคิด เลิศไพฑูรย์ ,**หลักความเสมอภาค,วารสารนิติศาสตร์** ปีที่ 30 ฉบับที่ 2 (มิถุนายน 2543) หน้า 161-164.

ปรีดี พนมยงค์”.คณะราษฎรกับการอภิวัฒน์ประชาธิปไตย 24 มิถุนายน,”ในแนวความคิดประชาธิปไตยของปรีดี พนมยงค์ กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์) .,2535) หน้า 41-43.อ้างถึงใน สมคิด เลิศไพฑูรย์,หลักความเสมอภาควารสารนิติศาสตร์ปีที่30 ฉบับที่ 2 (มิถุนายน 2543), หน้า174

สมคิด เลิศไพฑูรย์,เรื่องเดียวกัน,หน้า175.

Claude-Albert COLLIARD, op.cit, p.215. อ้างถึงในสมคิด เลิศไพฑูรย์ ,**หลักความเสมอภาค**,วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ 30 ฉบับที่ 2 (มิถุนายน 2543) หน้า 165.

บรรเจิด สิงคะเนติ.สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เรื่องหลักความเสมอภาคกรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.,2543 หน้า 7-1.

ตัวอย่างจากสมยศ เชื้อไทย.หลักรัฐธรรมนูญทั่วไปกรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์) . มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ,2535) หน้า 139.

F.MELIN-SOUCRAMENINE, “Les adaptations du principe d’egalite a la diversite des territoires,” RFDA., 1977’p.911. อ้างถึงในสมคิด เลิศไพฑูรย์ ,**หลักความเสมอภาค**,วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ 30 ฉบับที่ 2 (มิถุนายน 2543) หน้า 170.

Patrick WACHSMANN, *Libertes Publiques*,(Paris:Dalloz,1996),p.224.อ้างถึงในสมคิด เลิศไพฑูรย์,เรื่องเดียวกัน,หน้า170.

ean-Francois FLAUSS, “Discrimination positive et convention europeenne des droits de l’ homme,” in *Pouvoir et Liberte Etudes Offertes a Jacques MOURGEON* (Bruxelles:Emile Bruylant,1998),p.419. อ้างถึงในสมคิด เลิศไพฑูรย์ ,**หลักความเสมอภาค**,วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ 30 ฉบับที่ 2 (มิถุนายน 2543) หน้า 170.

Patrick WACHSMANN,op. cit,p.234.อ้างถึงในสมคิด เลิศไพฑูรย์,เรื่องเดียวกัน,หน้า171.

หลวงประดิษฐมนูธรรม, “คำอธิบายกฎหมายปกครอง .พ.ศ) 2474 แก้ไขปรับปรุง พ .ศ. 2513)”, ในประชุมกฎหมายมหาชนและเอกชนของปรีดี พนมยงค์ :กรุงเทพฯ)โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526), น .154-155

ปรีดี พนมยงค์, “คณะราษฎรกับการอภิวัฒน์ประชิปไตย 24 มิถุนายน”, ใน *แนวความคิดประชาธิปไตยของปรีดี พนมยงค์* กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์2535, หน้า 42

มาลินี คุ่มสุภา, “สิทธิสตรีในความคิดของปรีดี พนมยงค์”,วารสารธรรมศาสตร์ ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 (มกราคม เมษายน-2542), หน้า 93.

ปรีดี พนมยงค์, “ปาฐกถาเรื่องสองปีที่ล่วงมาแล้ว”, ใน *แนวความคิดประชาธิปไตยของปรีดี พนมยงค์*, อ้างแล้ว, หน้า252.